

Het bedrag van Quisco

Daan Hermans

•••••

Het bedrog van Quisco

Ambol|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 2942 5

© 2015 Daan Hermans

Omslagontwerp Bloemendaal & Dekkers

Omslagillustratie © Peter Lavery / Masterfile (landschap) / © Masterfile (hoed)

Foto auteur © Merlijn Doomernik

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

'We are what we pretend to be, so we must be careful about what we pretend to be.'

Kurt Vonnegut, *Mother Night*

QUISCO IS de plaats waar ik ontdekte dat ik mezelf het grootste deel van mijn leven had ontlopen. De waarheid onder ogen zien gaat de een nu eenmaal makkelijker af dan de ander. Bij mij was het een moeizaam proces dat werd ingezet door drie factoren: toeval, stupiditeit mijnerzijds en het overlijden van mijn oma. Althans, dat dacht ik. Later bleek dat het anders zat.

In het holst van de nacht was ik van huis vertrokken. Ik was al zes uur onderweg en had nog een uur of twee te gaan tot ik Quisco zou bereiken. Ik had mezelf wijsgemaakt dat een verandering van omgeving mij goed zou doen, want ik was al maanden niet meer de persoon op wie ik had leren vertrouwen, maar ik zag ertegenop. West, de stad die ik net had doorkruist terwijl ik me richting het oosten begaf, beloofde weinig goeds. Mijn enthousiasme voor deze trip daalde tot het nulpunt toen ik mij voorstelde in wat voor negorij ik terecht zou komen als het in West al zo triest was gesteld. Langzaam was ik door de desolate hoofdstraat gere-

den, waar de gevels van de armetierige winkels en verweerde woningen dezelfde roestkleur hadden als het woestijnzand dat over de asfaltweg dreef.

De thermometer in mijn auto gaf tweeënveertig graden aan. Ik nam de laatste lauwarme slok water en legde de fles op de passagiersstoel. Loom rolde hij tegen het boek aan dat ik gistermiddag van mijn chef had gekregen toen ik op de redactie was om wat spullen te halen, waaronder het dossier van Martha Mulder, de verdwenen huisarts van Quisco. Dossier was eigenlijk een verkeerde benaming. Het was een bescheiden mapje, samengesteld door een collega die vorige week een artikel over Martha Mulders verdwijning had geschreven. Terwijl ik het in mijn tas liet glijden, liep mijn chef voorbij.

‘Hier, het enige wat ooit over Quisco is gepubliceerd. Je zult het nodig hebben want ze zijn daar zo gesloten als oesters,’ zei hij en gooide me een boek toe. Ik kon het nog net ontwijken, en met een plof belandde het op de grond. ‘Verdomd interessante materie,’ riep hij er lachend achteraan.

Aan mijn voeten lag een dun boek met een donkerrode stoffen omslag. *Een geschiedenis van Quisco* stond erop in het lettertype dat ik herkende van boeken die bij mijn oma in de kast hadden gestaan. Ik sloeg het open. Het betrof een eerste – en hoogstwaarschijnlijk laatste – druk van een paar decennia geleden. In het voorwoord schreef de auteur dat hij, door de zwijgzaamheid van de lokale bevolking, bar weinig over Quisco te weten was gekomen en zijn eigen interpretatie erop los had gelaten. Ik vond dat een zwaktebod en betwijfelde het nut van dit naslagwerk. Desalniettemin stopte ik het in mijn tas.

Toen mijn chef mij opdracht gaf naar Quisco te gaan, zei hij dat ik net zo lang mocht wegblijven als ik nodig achtte. Dat bedoelde hij niet vriendelijk. Een paar dagen eerder was ik op zijn kamer ontboden waar hij mij te kennen had gegeven ontevreden te zijn over mijn werk. Het is onnodig zijn bewoordingen, waarvan de strekking duidelijk was, te herhalen. Hij eindigde met: 'Waar is je hart, Evander? Gooi je hart er eens in.'

Makkelijker gezegd dan gedaan, want de onderwerpen waarover ik moest schrijven waren zo oppervlakkig dat daar geen hart voor nodig was. Ik had mijn chef regelmatig laten weten dat hij mijn ambitie de kop indrukte door mij te laten schrijven over zaken die in het lokale sufferdje thuishoorden waardoor het voor mij onmogelijk was hem te laten zien wat ik als journalist in mijn mars had. Zijn reactie was altijd dat ik vergat dat ik ook op eigen initiatief met een stuk op de proppen kon komen, het liefst een waarvan hij en de lezers steil achterover zouden slaan. 'Als je zoveel in je mars hebt, laat het me dan zien,' sloot hij zo'n gesprek af.

Ergens had hij gelijk. Er was iets met me aan de hand. Niet lang na mijn aanstelling bij de krant was het begonnen. Ik had het gevoel in een kramp te leven, alsof ik op slot zat. Ik was lusteloos en moest me 's ochtends uit bed slepen om op tijd op de redactie te zijn. Schrijven, mijn vak nota bene, kostte me onwaarschijnlijk veel moeite. Zelfs de simpele stukjes waartoe ik veroordeeld was, kreeg ik ternauwernood uit mijn pen. Maar mij verbannen naar Quisco, of all places, ver van de actualiteit, om een stuk te schrijven over een of andere huisarts die spoorloos was verdwenen en waar we bovendien al over hadden gepubli-

ceerd, vond ik een buitenproportionele maatregel om mij in het gareel te krijgen.

Het was deels mijn eigen schuld. Tijdens een redactievergadering waar de verdwijning van Martha Mulder ter sprake kwam, had ik laten vallen dat mijn oudtante Selma Le Bon in Quisco woonde. Een van de redacteuren had vervolgens lachend opgemerkt dat het waarschijnlijk erger was om in Quisco te leven dan om er te verdwijnen. Toen ik vroeg waarom hij er zo over dacht en erop liet volgen dat Quisco misschien wel een geweldige plek was om te verblijven, voelde ik dat ik een fout maakte. Als een veelkoppig monster richtten de aanwezigen zich op mij. Mijn chef keek me met een valse glimlach aan en ik wist wat hij zou gaan voorstellen.

Terwijl ik de airco van mijn auto hoger zette, bedacht ik dat het mooi zou zijn als die Martha Mulder gedurende mijn verblijf werd gevonden. Bij voorkeur dood. Ik moest er sowieso zelf iets van maken, anders zou ik daar kapotgaan van verveling. Quisco was een gehucht in een woestijn, bewoond door achterlijke dorpelingen die zich hadden onttrokken aan de normale maatschappij. Dankzij hun zelfverkozen isolement hadden ze natuurlijk geen idee wat zich buiten hun dorpsgrenzen afspeelde. En daar moest ik mij nu, als wereldse jongen, tussen gaan mengen. Ook zat ik opgescheept met een oudtante die een volslagen vreemde voor mij was.

Ik kwam achter haar bestaan toen ik een paar maanden geleden bij mijn oma op bezoek was. Ze had me gevraagd langs te komen

omdat ze zich belabberd voelde. ‘De dood zit me op de hielen,’ had ze gezegd. Nu waren oma’s klaagzangen voornamelijk een schreeuw om aandacht, maar toen ik haar huis binnenliep, wist ik dat ze deze keer niet overdreef. Het rook er naar het einde. Ik rationaliseerde haar nakende dood door te bedenken dat ze op leeftijd was en een mooi leven had gehad, toch werd ik ter plekke emotioneel. Ik zou haar gaan missen. Bij oma kon ik mezelf zijn, want zij had nooit verwachtingen van mij gekoesterd.

Languit lag ik bij haar op de sofa toen ze zich over mij heen boog om het schaalpje dat op mijn buik balanceerde met zoutjes bij te vullen. Ze streek me over mijn haar en zei dat ze me iets moest vertellen. Omdat het contact weer hersteld was, vond ze het hoog tijd mij in te lichten, liet ze weten. Welk contact, vroeg ik. Het contact met mijn zus, antwoordde ze. Ja, ze had het mij nooit verteld, maar ze had een zus die een jaar ouder was, Selma Le Bon heette en in Quisco woonde. Ga eens bij haar langs, zei ze en drukte een smoezelig papiertje met Selma’s gegevens in mijn hand. Ik vroeg waarom het contact verbroken was, maar daar wilde ze geen antwoord op geven. Ze zei dat Selma me alles zou vertellen. Doe het voor mij, het is mijn laatste wens, voegde ze er op dramatische toon aan toe.

Ik wilde niet naar Quisco om mijn kostbare tijd te verdoen bij een oude vrouw. Bovendien kon ik slecht met bejaarden overweg, dus sribbelde ik tegen, maar oma drong aan. Selma zal je dingen vertellen waarover jij nog onwetend bent, zei ze, dingen die heel erg belangrijk zijn. Meer wilde ze niet kwijt. Aangezien oma een ster was in dramatiseren, wist ik dat die belangrijke dingen weinig zouden inhouden. Schoorvoetend beloofde ik Selma op te zoeken.

Twee maanden later overleed oma nadat zij en haar bridgepartner groot slem hadden geboden. Bij de laatste slag ging het mis. Voor oma's hart was dat ook meteen de laatste.

Na die bewuste redactievergadering nam ik contact op met Selma. Toen ik haar liet weten dat onze wederzijdse kennismaking de laatste wens van haar zus betrof, snoof ze. Het gesprek verliep stroef, maar ik was welkom. Zonder een greintje enthousiasme eindigde ze onze conversatie met: 'Je bent tenslotte familie,' een principe waar ik nooit iets van heb begrepen. Selma blijkbaar ook niet, dus dat hadden we alvast gemeen.

En zo kwam het dat ik op weg was naar Quisco, dat op een schiereiland lag in de vorm van een uitgestoken vinger. De collega die het stuk over Martha Mulder had geschreven, had mij verteld dat er mensen waren die er niet heen gingen omdat zij geloofden dat die vinger, die ongeveer vijftien kilometer de zee in wees, als waarschuwing moest worden gezien. Volgens mij zat het anders en had hun ongemak te maken met de afwijzende houding van de inwoners tegenover vreemden, waardoor er over Quisco maar een paar dingen bekend waren. Het was er warm, om niet te zeggen bloedheet, en ze hielden niet van pottenkijkers. Er waren geen hotels of pensions, dus overnachten was onmogelijk tenzij je iemand kende bij wie je kon logeren, zoals ik. Waar Quisco ook om bekendstond, was dat er geen kinderen waren. Op één na.

Dat alles wist ik. Wat ik toen nog niet wist, was dat ik heel veel over Quisco te weten zou komen. En over mezelf. Veel meer dan me lief was.

IK REED het asfalt af en stopte bij een van de twee benzinepompen die het tankstation rijk was. Geduldig wachtte ik tot de stofwolk was neergedaald, stapte uit en duwde mijn handen in mijn onderrug. Na de kilte in de auto voelde de warme buitenlucht als een omhelzing, een die, als ik lang bleef staan, beklemmend zou worden.

Ik draaide de benzinedop eraf, stak het pistool in de tank en vroeg me af welke humoristische geest op het idee was gekomen midden in de woestijn een roeiboort neer te leggen. Hij lag op twee bielzen links van het witgepleisterde benzinstation dat eruitzag als een woonhuis. Op de veranda wiegden twee schommelstoelen op de stevige bries. Er stond een melkbus tussenin met daarop in witte druipletters WELKOM! en naast de voordeur hield een stapel manden zich in een wankel toren in evenwicht. Aan de luifel hing een uithangbord met de tekst: KOM BIJTANKEN! Het bewoog zachtjes heen en weer en het geknars van metaal op metaal bezorgde me kippenvel. Verder was het

doodstil. Zelfs de krekels hielden zich in deze verzengende hitte koest.

Ik sloot mijn benzinetank af, stapte de veranda op en trok de hordeur open. Het rook er naar wasmiddel, muskus en versgebakken koekjes. Een plafondventilator draaide aarzelend om zijn as en vanaf de vliegenvanger die eraan hing, kwam het zachte gezoem van insecten in doodstrijd. De stellingkasten tegen de muren waren volgestouwd met blikken en potten. Gebolde jute zakken lagen onder de tafel die in het midden van de ruimte stond en waar allerlei keukenbenodigdheden op waren uitgesteld.

‘Hallo?’ riep ik en liep naar de toonbank waar een potje met drie walmende wierookstaafjes op stond, geflankeerd door een uit de kluiten gewassen receptiebel. ‘Is daar iemand?’

‘Ik kom eraan,’ klonk een vrouwenstem vanachter een deur met een ijskast ernaast waar PAK UW DRANKJE! op was geschreven. De eigenaar hield van uitroeptekens. In mijn optiek waren dat ietwat naïeve mensen met een optimistische en vrolijke inborst die vol verbazing de wereld in keken: types waar ik geen enkele afiniteit mee had.

Ik pakte twee flessen water uit de ijskast en zette die op de toonbank. Door het bekraste glazen bovenblad keek ik een lade in. Hij was onderverdeeld in vakjes die gevuld waren met pakjes kauwgom, aanstekers, tandenstokers, knopen en tientallen andere zaken die iemand die kwam bijtanken nodig kon hebben. Ik onderdrukte de neiging hard op de receptiebel te slaan en begon maar wat te hoesten, toen de deur openging.

‘Sorry, sorry, ik was even in de keuken bezig,’ zei de vrouw, die

achter de toonbank ging staan. ‘Zo. Hallo! Wat kan ik voor je betekenen, jongeman?’

Haar serene gezicht werd omlijst door zilverwitte krullen die tot aan haar middel reikten. Haar ogen hadden de kleur van aquamarijn.

‘O, wacht!’ zei ze en stak zo plotseling haar hand uit dat ik terugdeinsde. ‘Sorry.’ Ze giechelde. Haar handdruk was stevig en koel en haar frisse minerale lichaamsgeur bereikte mijn neus.

‘Hallo, vreemdeling. Ik ben Sharon.’

‘Evander Clovis.’

‘Dag Evander Clovis met je mooie naam. Aangenaam kennis te maken. Vertel, wat brengt je in deze contreien?’

Die vraag was volstrekt overbodig, aangezien deze weg maar naar één bestemming leidde die zo’n 120 kilometer verderop lag. ‘Ik ben onderweg naar Quisco.’

Ze glimlachte. ‘Zo. Jij durft.’

‘Ik wist niet dat het daar gevaarlijk was?’ Ik glimlachte terug terwijl die van haar een secondelang verdween.

Ze vouwde haar armen over elkaar en liet haar handen in de mouwen van haar kaftan verdwijnen, een handeling die gepaard ging met het gerinkel van tientallen zilveren armbanden. ‘Ik zeg maar wat hoor, ik krijg weinig bezoekers voor Quisco. Vanuit Quisco al helemaal niet.’

‘Dan zult u het wel rustig hebben.’

‘Het druk hebben is een keuze die ik niet heb gemaakt.’

Ik knikte maar begreep er niets van. Ik begreep sowieso niets van dit soort mensen. Wie ging er nou voor zijn lol in the middle of nowhere wonen?

Er viel een askegel van een van de wierookstokjes. Sharon veegde de as weg en zei: ‘Ze leven daar hun eigen leven. Ik heb er geen problemen mee. Van mij mogen ze.’

‘Komen ze hier nooit?’

‘Alleen de nieuwkomers, mensen zoals jij.’ Ze maakte een hoofdbeweging naar het raam. ‘Ze zijn daar zelfvoorzienend, ze hebben niets of niemand nodig.’

‘Klinkt me als muziek in de oren.’

Sharon deed een stap achteruit, spreidde haar armen en begon te zingen: ‘*People... people who need people... are the luckiest people in the world.*’ Haar sopraan had betere tijden gekend. Ze stak haar vinger omhoog. ‘Weet je wat ze daarmee bedoelden, de schrijvers van dat liedje?’

‘Mensen die andere mensen nodig hebben zijn gelukkig, neem ik aan.’ Ik haalde mijn schouders op. ‘Mwah, in mijn ogen zijn...’

‘Het gaat dieper dan dat, Evander. Ze bedoelen dat mensen die kunnen liefhebben de gelukkigste mensen op de wereld zijn. Ik ben benieuwd wat jij van die theorie vindt. Ben je het ermee eens?’

Babbelen over Quisco, prima, maar nu vroeg ze me naar mijn zielenroerselen. Ik werd er ongemakkelijk van en bovendien trok ik haar amicaliteit slecht. ‘Ik kan prima alleen zijn.’

‘Je begrijpt me niet of je wilt mij niet begrijpen, maar dat is prima. Zeg het eens. Waarmee kan ik je van dienst zijn?’

Ik liet haar weten hoeveel ik had getankt en wees op de flessen water. Ze noemde een bedrag en ik legde het geld op de toonbank.

‘Mooi gepast. Dank je wel.’ Ze stak haar hand in de kassalade. ‘Voor jou,’ zei ze en overhandigde mij een muntstuk.

Het was dik en had onregelmatige randen. Het koper was op

een paar plekken geoxideerd. De afbeelding in reliëf was van een woest kolkende rivier waar een onbemande roeiboort in dreef. De roeispanten hingen doelloos in hun houder. Vragend hield ik de munt omhoog.

‘Voor de terugweg,’ zei ze, ‘voor het geval je moet tanken. Het kan zijn dat ik dan gesloten ben, dus bewaar hem goed. Gooi die munt in de pomp en je redt het tot West. Heb je verder nog iets nodig?’

Ik bedankte haar, stopte de munt in mijn broekzak en zei met een lachje: ‘Alleen als je iets hebt dat ik in Quisco niet kan krijgen en waarvan je denkt dat ik het daar hard nodig ga hebben.’ Haar gezicht vertrok. Een beetje beschaamd keek ik om me heen of ik iets zag liggen waar ik behoefte aan had.

‘Ik kan je iets geven wat je in Quisco nodig hebt en daar niet zult krijgen,’ zei ze. De opgewektheid was uit haar stem verdwenen.

‘En dat is?’

‘Advies. Ik kan je een advies geven. Wil je het hebben?’

‘Advies is nooit weg.’

‘Dan geef ik het je: wees alert. Niets is wat het lijkt in Quisco.’ Voordat ik kon vragen wat ze bedoelde, stak ze haar neus in de lucht, snoof en zei: ‘Het spijt me, Evander,’ en wees naar de deur waardoor ze naar binnen was gekomen. ‘Mijn koekjes...’ Toen wenste ze me een goede reis en verdween.

Ik was perplex door het onverwachte einde van ons gesprek. Niets is wat het lijkt in Quisco? Wat een zweverige onzin.

Ik liep naar buiten, legde de flessen water in mijn auto en volgde de bordjes met WC! Toen ik een raam passeerde, keek ik onwil-

lekeurig naar binnen. Sharon zat aan tafel. Ze hield haar hoofd gebogen en had haar handen ergens omheen gevouwen. Haar haren hingen voor haar gezicht en aan het lichte schokken van haar schouders maakte ik op dat ze hilde. Ik voelde me ongemakkelijk. Had ik iets verkeerd gezegd? Moest ik vragen of ze in orde was? Nee, dat ging te ver, ik kende die vrouw nauwelijks.

Terug van de wc keek ik weer naar binnen. Sharon was verdwenen. Op de tafel lag een fotolijstje.

I N HET dossier van Martha Mulder – de inhoud was zoals verwacht teleurstellend – zaten wat krantenknipsels van onze concurrenten en een foto van Martha: een frêle blondine met sprankelende bruine ogen. Ze zag er fris, gezond en gelukkig uit. In haar glimlach trok ze haar lippen zo ver op dat haar tandvlees te zien was en ze hield haar hoofd een beetje schuin waardoor haar blik als licht spottend geïnterpreteerd kon worden. Ze stond voor een huis; een spuuglelijk bouwsel opgetrokken uit donkerbruin hout. Er zat ook een korte beschrijving van Quisco bij. Naast beknopte informatie over de ligging en over de stichter van het plaatsje – ene Jeremiah Quisco – begreep ik dat de teller nu op 1552 inwoners stond. Op het exacte moment dat ik dat getal in mijn hoofd had, passeerde ik het plaatsnaambord en trapte mijn rem in.

Het rook naar smeltend asfalt en gedroogd gras. De gebarsten, wit uitgeslagen weg strekte zich voor en achter mij uit in de trillende lucht en kliefde de zanderige vlakte doormidden. Ik trok

mijn pet over mijn ogen, kneep in mijn neus en liep naar het bord. Er stond geen welkom in Quisco op, maar alleen Quisco. Apart, want het was de gewoonte met zo'n bord bezoekers te verwelkomen. Maar dat was niet de reden waarom ik zo abrupt was gestopt.

Ik deed mijn zonnebril af, drukte mijn wijsvinger op het laatste cijfer van het inwoneraantal en bekeek mijn vingertop. Naast het papiersneetje dat ik mezelf gisteren had toegebracht, zat zwarte verf. Ik wreef de toppen van mijn duim en wijsvinger tegen elkaar en keek nog eens goed naar het nummer. Onder de pas geschilderde 1 was de 2 nog net zichtbaar. Waar de andere cijfers sierlijk en zorgvuldig uitgelijnd waren, was de 1 slordig aangebracht en de streep eronder iets naar links doorgeschoten.

Ik speurde de weg af die in de verte in een stip eindigde. Hij was leeg. Toch had iemand kortgeleden het getal waar mijn vingerafdruk nu pontificaal op stond, aangepast. Ik vond het een vreemde en harteloze actie. Martha Mulder werd iets meer dan een week vermist, maar dat wilde niet zeggen dat ze dood was, noch dat ze Quisco had verlaten.

Ik nam aan dat dit naambord ooit door Jeremiah Quisco de grond in was geslagen, want het zag er eeuwenoud uit. Het hout was overdwars gespleten in een starre glimlach en werd door vijf roestige krammen bijeengehouden. De plattegrond van Quisco was van een aandoenlijk amateurisme, uitgevoerd in overwegend blauwe en groene tinten. De zee stroomde langs de landtong en op de bibberige horizon balanceerde een bootje. Smalle lichtbruine strepen moesten de wegen voorstellen, donkergroene stippen de bomen en precies in het midden van de platte-